

BOLETIN

DE LA

Real Academia de Buenas Letras

DE BARCELONA

Año XXV (Académico CXCVII)

Enero a Marzo 1925 - N.º 85

Breu noticia de les caceres del Arxiduch Carles en nostres terres, y en les d'Alemanya com Emperador

En lo tercer any de la sagnant guerra de Turquia, tres setmanes abans d'haver lo General Caprara retut al musulmà a Kaschau, o sia lo 1.º d'octubre de 1685, nasqué lo segon fill del Emperador Leopolt I. En les piles baptismals li foren imposats los noms de Carles (que era lo del seu padrí, lo Rey que llavors regia les Espanyes), Francesch, Joseph, Wenzel, Baltasar, Joan, Anton y Ignasi.

Ben jovenet rebé, com a director de sos estudis, al Príncep Antoní Florià de Liechtenstein, qui procurà amostrearli directament l'art venatoria, lo dolç y agradívol plaer de la caça, que tant aymà la familia hapsburguina. Art era aquella, que en les grans corts europees se tenia com a senyal de predisposició a les més heroiques virtuts, y, assenyaladament en los prínceps, com a prova de bèlich temperament. També li féu capir les belleses de la ciencia filosòfica luliana, a la que era molt aficionat lo Príncep susdit.

Aprenqué humanitats ab los bons pares jesuites, lluhint lo talent de Carles en tal estudi. Hont avençà esplèndidament fou en matemàtiques y fortificació, essent son mestre lo brabantí de la Motte.

Malgrat sa afició a les militars disciplines, era Carles de caràcter molt benigne y d'afectuós tracte, com foren

molts prínceps de la casa d'Àustria; ben al contrari era son germà Joseph, rublert d'aquell tremp ferm, propi de la Emperatriu Eleonora Magdalena. Aixís ho consigna lo Mariscal Villars en ses memòries.

Era un jovenet de divuyt anys l'Arxiduch Carles; quan va ésser senyalat per Rey d'Espanya per los aliats. Per acudir a son deure 's dirigí cap a la Haya, acompanyat de sa cort; de la que formaven part los Grans d'Espanya, per ell creats, Príncep de Liechtenstein, Duch de Moles, Basto y Caserta. Ans de partir s'organisà una gran cacera de comiat en lo Prater de Viena.

Ja essent a la Haya rebé un retrat, sobre ebori, de la Reyna Agna, dins un cercle d'esplèndits diamants. Desde la capital d'Holanda 's dirigí tot seguit cap Anglaterra, per saludar a tan alta sobirana en son reyal soli.

L'Arxiduch portava en son equipatge, entre altres coses, diferents gossos hàbils en fer axecar caça (*chiens courants*), onze mosquets y vintidós pistoles de cacenca mena.

Fou molt ben rebut per la Reyna Agna. Arribà a tal grau lo devassall d'entusiasme, que és pot ben dir que son rebrement fou triomfal. A Windsor s'organisà una cacera en que també hi prengué part lo Príncep Jordi de Dinamarca.

Isqué l'Arxiduch d'Anglaterra fent via envers Portugal, hont s'organisà la campanya contra Felip V. Allí, en lo reyal siti de Belén, per festejar al Arxiduch, se celebrà una esplèndida partida de caça sots los auspicis del Rey En Pere.

No cal aquí parlar de la variada sort que tingué la campanya oberta per los portuguesos y tropes del Arxiduch contra les oficials hispancs; lo que sols pertoca esmentar es que lo Príncep Eugeni l'esperava a Italia ab delit; cap allí endreçà la ruta Carles d'Àustria. Lo General Jordi de Darmstadt, sabedor del tractat signat a Gènova, conseguí que l'Arxiduch se decidís a desembarcar en la costa de Mataró, donchs l'ex Virrey de Catalunya comptava ab la simpatia de ses bones amistats y ab la fidelitat llur.

Féu Carles sa entrada a Barcelona, ja rendida, lo 7 de novembre de 1705. Organisà les coses del Palau y jurà nostres drets y privilegis. Poca cosa més pogué fer, ja

que Barcelona fou assetjada per les forces anomenades, per alguns, de les dues corones.

Lo Rey Carles, desde son estatge de Sant Pere de les Puelles, traçà algun plan tàctich y isqué a revisar les fortificacions, car en açò tenia vera competencia. Per por de la esquadra anglesa, axecà lo siti l'assetjant, qui fou perseguit y esmicolat per nostra gent. L'Arxiduch prengué comiat del retir de Sant Pere lo 13 de maig de 1706. Mentre aquestes coses esquicyen a Barcelona, nostres capdills Nebot y Basset s'apoderaven de Valencia.

L'èxit dels portuguesos y l'entrada de sos exèrcits a Madrid animaren Carles a fer via envers la vila del ós y del arbós. Arribat a Guadalaxara, a derrers de juny de 1706, hagué de recular cap a Valencia, hont residí fins a març de 1707, que retornà a nostra ciutat comtal.

Durant lo període comprès desde primers d'octubre de 1706 a primers de març de 1707 lo Comte Joseph Folch de Cardona organisà unes caceres a la Albufera, que presidí l'Arxiduch, prenenthi part lo bo y millor de nostra noblesa.

Les peces agafades en la reyal cacera consistiren, principalment, en flamenchs y gallines marines. Segons l'historiayre Perales, gaudia de bo de bo, l'Arxiduch, en la caça del lloch citat. Deya Carles d'Austria que en tots sos viatges no havia gaudit moments tan feliços com los que esmerçava parcorrent les tranquiles aygües d'aquell deliciós y poètic llach de la Albufera.

Tot foren festes, música y gaubança de tota lley, a Barcelona, l'any 1708, en que se celebrà lo matrimoni del Arxiduch ab Elisabeth de Brunswick Wofenbüttel. Fins l'any 1709 no s'organisà del tot lo servey venatori y personal adjunt de les reyal caceres. Ademés de les armes de caça portades d'Austria, fabricades per l'armer Zellner, se féu trametre a Barcelona un parell de mosquets ornamentals d'or, extrafins. Nomenà quatre caçadors coneguts ab lo nom de picadors (*piqueurs*), que eren los qui havien de fer atañçar les peces de caça per lo pas estratègich hont Carles se situàs. Altre caçador tenia per missió carregar l'arma de recambi del Arxiduch, si aquest axí ho volia. Donà lo càrrech de Mestre General de caça al Comte Miquel Joan d'Althann, de sa mateixa edat.

No he trobat cap cacera que s'organisàs l'any 1709 en que consta començaren a tindre lloch en tota forma a Catalunya. L'any 1710, després d'haver nomenat arcabucer major a Francesch Guillèm Weirer, fou organisaada una cacera de senglars a Llagostera y montanya de Sant Garau, que durà desde lo 10 al 13 de janer. Al exir de Barcelona 's dirigí la comitiva reyal per lo Vallès, y després per la Selva, pujant al castell de Montagut per Llagostera. Al castell de Montagut s'hostatjaren. Lo punt estratègich més fruytós lo gaudiren baxant del santuari de Sant Garau en escayenta serralada. En ella 's troben unes rocasses, com a pichs de les ondulacions que té la montanya. En dites grosses pedres s'instalaren l'Arxiduch, Rey Carles III y lo comte alemany d'Althann, a banda y banda; desde hont mataren molts senglars que'ls hi aviaven. Desde llavors, a una de les roques li ha romàs lo nom de *roca del Rey*, y, al altra, *roca del Alemany*.

Desde Llagostera féu cap l'Arxiduch envers Girona, hont, entre altres festes, s'organisà una gran cacera de conills en lo lloch anomenat «La Manola».

En lo mes de janer de 1711 l'Arxiduch va reorganisar les caceres, y, per arrodonir lo bon servey d'armes, se proporcionà de Salzbürg un bon nombre d'arcabuts. No he trobat enloch arribessin a realisarse les grans caceres projectades a les asprors de les Guilleries. Per lo mes de maig se sapigué a Barcelona la trista fi del Emperador d'Alemanya Josep I, qui fou víctima d'unes veroles malignes. Morí l'11 d'abril de 1711.

Carles s'embarcà cap Italia lo 27 de setembre del mateix any, finint ses caceres a Catalunya.

Al reorganisar, l'any 1718, les grans partides de caça a Alemanya, Carles nomenà al susdit Comte d'Althann (conaturalisat català y ab fills nats a Barcelona) director general de les caceres (*Oberstjägermeister*). Aquest noble senyor, que tant aymà nostra terra, morí l'any 1722. Mentres ell regí les caceres reyls y imperials, se'n celebraven de molt esplèndides a Laxemburg, lloch placentívol y d'encontorns plens de poesia.

Carles, que rialler xaval ja caçava, bé's pot dir finí sos jorns a conseqüencia de malastruga cacera. Tenia ja

cinquanta cinch anys, y, encar que sa constitució física era forta, los disgustos experimentats durant sa vida, fins al pregoníssim de morir lo Príncep Eugeni y esfumarse la gloria austríaca, al ensemps, vingueren a afeblir sa robusta naturalesa. Los atachs de gota sovintejaven. A començaments d'octubre de 1740 prengué dolent cayre sa malaltia, y 'ls metges li ordenaren dcixàs del tot les caceres. Carles no 'ls escoltà; al revés, preparà una gran partida a Halpthurm. La atmòsfera era molt freda, ab cambis soprats y bruscos; ja gelava, ja plovia, ja queya la neu en grossos flochs. Una greu indisposició del aparell intestinal s'apoderà d'ell; però no'n féu cas y continuà caçant, sa diversió favorita, fins que no pogué aguantar més. A les deu de la nit prengué ab gros afany un plat de rovellons bullits, sucats ab oli. Passà la nit ab continuats atachs, y trascorregudes algunes hores de sofriment, retornà a Viena en gran estat de feblesa. A les onze arribà a son palau La Favorita, aprop de la capital austríaca, gayrebé sens vida. Se li aplicaren remeys que li produhiren quelcom de reacció. A les dotze 's presentà forta febre. Continuà quiscun jorn més greu en lo curs de sa necessariament mortal malaltia. Morí lo dia 20 d'octubre de 1740.

Formosa y ben treballada era la sua arma de caça predilecta, servada avuy a Madrid, a casa lo distingit senyor Diego Ventura, segons fa constar lo Doctor Mitis, actual arxiver del Príncep de Liechtenstein.*

JOSEPH R. CARRERAS Y BULBENA

---

* *Leben und Thaten Karls VI*; Franckfurt, 1741. — Dr. MARCUS V. LANDAU, *Geschichte Kaiser Karls VI als König von Spanien*; Stuttgart, 1889. — *Mémoires du Marechal de Villars*; Paris, 1884. — Dr. OSCAR FREIHERR VON MITIS, *Jagd und Schützen am Hofe Karls VI*; Wien, 1912. — J. B. PERALES, *Historia del Reino de Valencia*; Valencia, 1880. — Vejàs mon *Carles d'Austria*; Barcelona, 1902. — *Tradicions recollides a Tossa y la Selva sobre caceres a Sant Grau*, per lo Dr. J. ESCAT. — E. GRAHIT, *Gerona durante la guerra de sucesión*; R. de Gerona, 1895. — WILLIAMS COXE, *History of the House of Austria*; London, 1820.